

Avontuurlijke wandelingen

in de Belgische Ardennen

vijfde editie

Inhoud

1	Naar de rotsen van Marche-les-Dames (BONINNE)	11
2	Le Grand Site de la Boucle de l'Ourthe (ESNEUX)	17
3	De rotsen van 'les Tartines' (COMBLAIN-AU-PONT)	29
4	De rotsen van Sy (BOMAL)	35
5	Rotsen, grotten en steengroeven (HOTTON)	43
6	De rotsen van le Hérou (NADRIN)	51
7	De Oostelijke Ourthe (GRANDE MORMONT)	57
8	De Calestienne (NISMES)	63
9	De vallei van de Hermeton (HERMETON-SUR-MEUSE)	73
10	Hoog boven de Maas (FALMIGNOUL)	79
11	Karstverschijnselen langs de Lesse (HAN-SUR-LESSE)	85
12	Le Jambon de la Semois (MEMBRE-SUR-SEMOIS)	93
13	Het graf van de reus (BOTASSART)	101
14	Het graf van de ridder (HERBEUMONT)	109
15	Het land van de leisteen (ORGEO)	115

1 Naar de rotsen van Marche-les-Dames

LENGTE: 12 km

VERTREKPOINT: Het kerkje van Boninne in de Rue de l'Eglise de Boninne, een zijstraatje van de N80, de Route de Hannut.

AANDACHTSPUNTEN: Afdaling door een rotskloofje, passages langs loodrechte rotswanden, enkele steile paadjes, ingewikkeld padennet boven de rotsen van Marche-les-Dames

TOPOGRAFISCHE KAARTEN NGI: 47/3-4 (1:20.000)

Het plateau rond het dorp Boninne biedt een uitstekende uitvalsbasis om langs uitgestrekte akkers en velden het geaccidenteerde landschap langs de Maas enkele kilometers zuidwaarts te benaderen. Vanop dit plateau werd de stad Namen in de loop van de geschiedenis verschillende malen aangevallen. Boninne kreeg het ook in beide wereldoorlogen zwaar te verduren.

De wandeling loopt over de spectaculaire rotsen van Marche-les-Dames langs de Maas. Deze rotsen werden in 1933 het eerste geklasseerde landschap van ons land. Over een korte afstand loop je over een smal paadje vlak boven de afgrond. Hoogtevrees is hier uit den boze en tritsicherheit nodig: uitglijden kan dramatische gevolgen hebben. Bij nat weer is dit gedeelte af te raden en wordt beter uitgeweken naar een veilig pad dat hoger in het bos loopt. Koning Albert I, een bekwame klimmer, stierf hier na een val van de rotsen in 1934. Hij werd gevonden aan de voet van precies die rots die al eeuwen 'le rocher du vieux bon dieu' wordt genoemd. Omdat er van de val geen getuigen waren, is er altijd een waas van twijfel blijven hangen rond zijn dood. Theorieën gaan van acties door jaloerse echtgenoten tot moord door de Franse geheime dienst. Sommige speurders brengen zijn dood zelfs in verband met de Rechtvaardige Rechters, het gestolen paneel uit het Lam Gods. De diefstal vond plaats minder dan twee maanden na de dood van Albert I.

Bij het einde van het gedeelte langs de rotsen kom je in de buurt van een kamp van paracommando's van het Belgisch leger. Het zal niemand verwonderen dat deze spectaculaire omgeving uitgekozen werd voor de zware opleidingskampen.

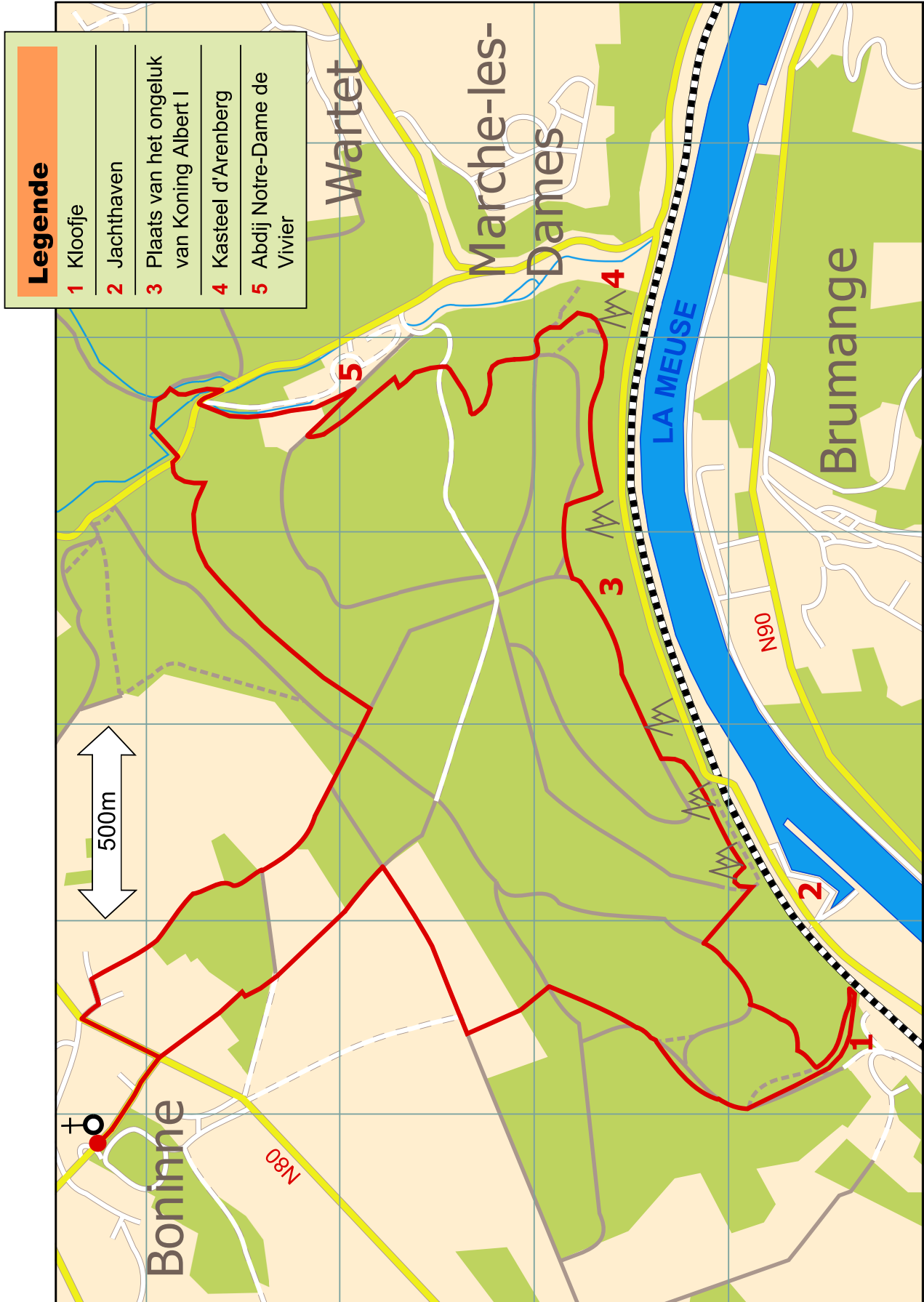
BESCHRIJVING

Door velden en bossen naar de Maas

Met de rug naar de kerk ga je naar links en je volgt de Rue de l'Eglise de Boninne tot op de grote baan. Aan de overkant van de weg is er een weide en je moet helemaal aan het einde van deze weide geraken. Het publieke pad loopt door de weide langs de rechterkant naast de afsluiting. Op het einde kan je de weide uit via een opstapje met stenen blokken. De ingang van de weide is echter de laatste jaren afgesloten met een ijzeren hek en een elektrische draad. Steeds meer wandelaars kiezen ervoor om niet door de weide te gaan maar wel de linkerrand van de akker ernaast te volgen. Door een bosje geraak je dan ook bij de stenen blokken. Ga bij deze blokken, met je rug naar de weide, enkele meters naar rechts en volg dan een klein grachtje naar links. Je houdt dezelfde richting aan, je steekt een breder pad over en je loopt het bosje helemaal uit. Je komt uit op een veldweg langs de bosrand, dit is de Chemin du Roi Albert. Deze weg steek je schuinlinks over. Een opening in de afsluiting geeft aan waar het pad begint dat dwars over de akker loopt. Er wordt maïs geteeld en de laatste jaren ook aardbeien. Het kan zijn dat je bij de opening in de afsluiting de Chemin du Roi Albert nog enkele tientallen meters verder naar links moet volgen om daar de akker over te steken. De vriendelijke boer verzekerde ons dat hij altijd wel ergens een doorgang zal vrijlaten. 'Oui monsieur, c'est un sentier!' Je richt je in elk geval op de hoek van het bos aan het einde van de akker, daar moet je uitkomen. Na de akker steek je nog even een stukje weide over en dan sta je bij de hoek van het bos. Je gaat in dezelfde richting verder over een graspad langs de bosrand.

Aan een kruispunt bij een steen sla je rechtsaf in een grasweg tussen akkers. Na een kleine halve kilometer komt er een weg van rechts. Enkele meters verder verlaat je de weg en je daalt links richting bos. Er is hier geen pad, loop niet in de weide maar wel langs de rechterrands van de akker met de afsluiting aan je rechterhand. Op het einde van de akker vind je een klein paadje dat het bos inloopt. Volg het pad rechtdoor, door een wild stukje bos, tot op een breder bospad. In deze omgeving splitst het bospad zich, voor wie van links komt, in drie. Ga naar het punt waar het bospad zich splitst en volg hier het meest linkse van de drie paden.

Je volgt het pad rechtdoor en je komt bij een merkwaardig klovenlandschap rechts van het pad. Op de plaats waar van links twee weinig gebruikte boswegen komen, hou je uiterst rechts aan: je volgt nu het smalle pad rechts naast de hoofdweg dat bovenaan de rand van de kloof loopt. Het smalle pad vervoegt weer de hoofdweg en er komt een zijweg van links: ook hier hou je weer uiterst

rechts aan over het smalle pad dat vlak naast de holle hoofdweg loopt. Blijf bovenop het kammetje lopen, rechts van de holle weg. Op het einde daal je het kammetje af. Recht voor je begint een nieuw kloofje met links en rechts ernaast een pad. Je neemt geen van deze twee paden maar je gaat hier rechtdoor het kloofje in.

Na 200 meter dwarst een pad het kloofje: als je rechts met het pad stijgt, kom je bij een schuilhut. De wandeling gaat hier echter rechtdoor in het kloofje. Af en toe moet je even kort afklimmen over rotsjes. Let op, de stenen zijn hier dikwijls glad. Als je een tunneltje onder de spoorweg in het vizier krijgt, moet je naar links uit het kloofje klimmen. Het paadje dat je moet vinden bevindt zich ongeveer 25 passen voor het begin van het tunneltje. Wie even wil pauzeren bij een jachthaven langs de Maas, gaat het tunneltje onder en dan naar links.

Naar de rotsen langs de Maas

Als je uit het kloofje geklommen bent, sla je linksaf in een pad. Links beneden dit pad zie je de kloof waarin je daarstraks liep. Als je links weer de schuilhut ziet, ongeveer na 250 meter, moet je goed opletten. Een beetje verder - er daalt hier een zijpad af in de kloof - moet je rechtsaf slaan. Er zijn hier drie paadjes maar jij neemt het steile pad dat recht de berg oploopt. Het pad draait hogerop naar rechts en stijgt verder in de flank. Een keer is er een zijpad rechts maar jij blijft verder stijgen. Boven kom je uit in een bocht van een breed bospad, met aan de overkant van de weg de beuk van Chris en Alex. Je volgt het bospad naar rechts. Het is hier zalig vlak wandelen maar niet voor lang: minder dan 250 meter voorbij de beuk van Chris en Alex moet je een zijpad rechts zoeken. In de eerste boom aan de linkerkant van het zijpad is een pijl gekerfd. Het pad is gemerkt met witte stippen maar wel voor wandelaars die uit de andere richting komen. Bij een grote beuk begint het pad te dalen. Je volgt dit steile en holle pad tot helemaal beneden. Het touw komt hier goed van pas!

Over de rotsen van Marche-les-Dames

Helemaal beneden kom je op een bewegwijzerd dwarspad dat je oversteekt. Je staat hier voor hoge rotsen en je moet bovenop deze rotsen geraken. Je zou recht voor je de rotsen kunnen opklimmen, maar dat zouden we alleen maar aanraden als je wat klimervaring hebt. Neem liever het pad naar links dat vlak langs de rotsen stijgt, het is bewegwijzerd met gele 'vogelbekjes'. Het klimmerspad maakt een scherpe bocht naar rechts en brengt je boven op de rotsen. Loop hier door naar de Maaskant en stijg evenwijdig met de Maas nog even verder, bovenaan de rotsen en vlak naast de diepe afgrond. Nee, dit is geen plek om uit te glijden! Je komt bij een uitzichtpunt bovenop een rots met een ketting erin vastgemaakt. Van bij het uitzichtpunt loopt het pad even weg van de Maas. Een gele pijl wil je rechts steil naar beneden sturen, maar dat doe je niet. Draai met het paadje mee naar rechts en wat verder neem je links het

hoogste paadje. Je stijgt over de kam. Op een volgende splitsing sla je rechtsaf over een stijgend en rotsachtig pad, een gele bol wijst de weg. Het paadje wordt wat vlakker en eindigt op een vlak en breder wandelpad. Rechtsaf.

Het pad loopt bovenaan de rotsen maar blijft nu wel op veilige afstand van de afgrond, met bomen tussen het pad en de afgrond. Je blijft een ganse tijd rechtdoor gaan en je let niet op de zijwegen die van links komen. Na een halve kilometer op dit pad, bij een boom met een geel vogelbekje en twee witte stippen, brengt een zijpaadje je bij de ommuurde plaats van het ongeluk van Koning Albert I. Natuurlijk ga je even tot bij die plek. Aan de linkerkant kan je gemakkelijk even achter de muur de bijzondere sfeer gaan opsnuiven. Weer buiten daalt er bij de muur een zeer steil pad naar beneden, maar omdat het hier een commandopaadje betreft stellen we voor dat je gewoon terugloopt tot op het veilige wandelpad dat je dus nu naar rechts verder volgt.

Aan een splitsing bij een driehoekig stukje bos hou je rechts en bij de weg aan de andere zijde van de driehoek volg je ook rechts. Twee zijpaden rechts brengen je bij uitzichtpunten. Net na het tweede zijpad kies je rechts, een smaller zijpad. Twintig meter verder laat je een zijpad rechts liggen en je draait met het pad naar links. Bij een boom met een vogelbekje kies je rechts smal pad. Je laat een pad rechts liggen dat de dieperik ingaat en je slaat wat verder rechtsaf. Je komt bij een uitzichtpunt bovenaan de rotsen, bij enkele grote dennen.

Volg hier het pad verder dat bovenaan de rotsen loopt. Op verschillende plaatsen zie je rechts kabels die klimmers langs de rotsen helpen. Je blijft maar beter weg van deze gevaarlijke plekken. Bij een piramidevormige steen kom je bij een enorme kloof met kabels erboven. Ook hier blijf je uiteraard weg van de kabels en je volgt het paadje rechtdoor. Het pad brengt je bij een kruispunt: links en rechts een bospad, rechts een diepe rotskloof die wat lager afgesloten is met een hek, recht voor je een kammetje. Door de bomen krijg je recht voor je het kasteel d'Arenberg in het gezicht.

Naar de Abdij Notre-Dame de Vivier

De wandeling gaat aan het kruispunt rechtdoor, links van het kammetje, in een weinig gebruikt pad bewegwijzerd met gele stippen. Je steekt een dwarspad over: rechts zou dat pad je helemaal de berg af leiden en dat is niet de bedoeling. Toen wij er waren, was er een grote beuk omgevallen die we moesten omzeilen om aan de andere kant het vervolg van het pad te vinden. Je daalt even langs een beuk met een letter 'S' erop en wat lager langs een beuk met een vogelbekje, daar vind je een paadje dat naar links verder in de flank van de helling loopt. Het pad daalt eerst en stijgt dan verder in de flank. Het pad is even hol. Bij het einde van dit hol gedeelte is er rechts een aftakking naar een death-ride over een vijver, een mooi rustplekje. De wandeling volgt het pad verder, omhoog in de flank met de gele stippen. Boven kom je op een kruispunt: rechtsaf hier, een breed en vlak pad. Snel begint het pad te dalen naar een vallei. In

plaats van de scherpe bocht te volgen, slaan avontuurlijke wandelaars natuurlijk rechtsaf en dalen steil af. Na een eerste gedeelte daal je nog verder met de gele stippen. Je komt uit op een berijdbare weg, bij een boom met een oude gele '27' erop.

Je steekt deze weg over en je zoekt aan de overkant een klein paadje. Je loopt rechtdoor, eerst even door bos en dan langs rotsjes. Bij het einde van de rotsjes daalt het pad af naar rechts. Beneden volg je het pad naar links. Rechts zie je de abdij van Notre-Dame de Vivier. Het pad eindigt op een ander bospad: rechtsaf dalen hier. Wat verder kies je scherp links een smal pad langs de houten afsluiting van de abdijs tuin. De abdij werd genoemd naar een houten beeldje van Maria en Jezus dat volgens de legende hier uit een vijver werd gevist. In de periode van de kruistochten zochten kruisvaardersvrouwen uit het Naamse toevlucht in de abdij en uit die tijd stamt ook de benaming 'Marche-les-Dames'. Het pad komt naast een gracht te lopen en eindigt op de weg van Gelbressée naar Marche-les-Dames, bij de Ruisseau de Gelbressée. Hier vind je alle voorzieningen: een bank voor wie wil rusten en een Mariagrot voor wie hulp nodig heeft.

Het einde door bossen en velden

Je steekt de rijweg en de Ruisseau de Gelbressée over en je slaat linksaf, langs de beek. Op een kruispunt met rechts een holle weg sla je linksaf in een smal pad. Je stijgt naar een kleine stuwdam die je oversteekt via een brug. De brug is van ijzer en in goede staat maar op het einde ontbreekt er een deel van het bouwwerk, voorzichtig dus! Voorbij de brug brengt het pad je snel op de rijweg. Volg de rijweg even kort naar rechts. Let goed op, je moet de rijweg zeer snel verlaten en een bospad aan de linkerkant opgaan. Het pad stijgt stevig. Op een ander pad sla je rechtsaf. Het pad maakt een bocht naar links en wordt een prachtig woudloperspad. Op een splitsing laat je een pad links liggen en je gaat rechtdoor. De everzwijnen houden van de modder in deze omgeving, jij toch ook? Je volgt dit bospaadje helemaal tot op het einde. Op de brede bosweg sla je rechtsaf, het is nu altijd rechtdoor tot in Boninne, een goede kilometer verder.

grote aanduidingen erop in rode en witte verf. Volg deze brede weg naar rechts. Er is een alternatieve weg naar beneden die heel leuk maar heel steil is en eigenlijk een beetje off-road, hoewel sommige topografische kaarten wel dit pad naar beneden vermelden. 'Vous pouvez essayer!' zei de boswachter en dat lieten wij ons geen twee keer zeggen. Om dit alternatief pad te vinden, tel je je passen vanaf de schuilhut bij het uitzichtpunt. Ongeveer 150 passen voorbij de hut zie je een bron links beneden het pad. Je kan hier afdalen naar deze bron en daar het bergbeekje naar beneden volgen, tot helemaal aan de Semois. Let op, losliggende stenen zorgen ervoor dat deze bijzonder steile afdaling niet zonder risico is. Beneden volg je dan het oeverpad naar rechts. Je wandelt voorbij de plaats waar je eerder op de wandeling door de rivier waadde. Verderop verbreedt het pad en stijgt weg van de rivier. Een halve kilometer verder, bij een bemoste eik met twee stammen links van de weg met grote aanduidingen erop in rode en witte verf, komt de gewone wandeling van rechts.

Hoe je ook afdaalde, je volgt nu de brede bosweg die verder stijgt. Minder dan tien minuten voorbij de bemoste eik met twee stammen kom je op een kruispunt van boswegen. Hier maakt de wandeling een kleine lus naar een mooi uitzichtpunt. Voor deze lus sla je op het kruispunt van boswegen rechtsaf en je stijgt nog even verder. Op een andere bosweg, net voor een schuilhut, sla je scherp linksaf. Je laat een flankpad rechts liggen en je komt aan het uitzichtpunt op de Rocher du Moulin. Mooi zicht op het beroemde viaduct van Herbeumont, op de Semois en op de burchtruïne. Links beneden zie je aan de rivier de camping bij de oude watermolen Moulin Willaime. Daar gaat het nu naartoe.

Langs Moulin Willaime naar de burchtruïnes

Volg de bosweg verder met het uitzichtpunt aan je rechterhand. De bosweg draait naar links en brengt je op het kruispunt waar je zonet ook al was. Rechtsaf nu, een prachtige weinig gebruikte weg die over de kam door het bos afdaalt en je zalig bij de rivier brengt. Opnieuw schoenen en kousen uit en aan de andere kant naar rechts. Je stijgt over asphalt. Je kan natuurlijk iets gaan drinken in het café van de camping, Zjef Vanuytsel kwam hier graag voor een lekkere Orval, na het vliegvisseren op de Semois. Hij had er een vast plaatsje op het terras, naast de deur.

Je stijgt over asphalt langs een oude wasplaats, mooi gerestaureerd, en je slaat op de volgende asphaltweg rechtsaf tot bij een elektriciteitscabine. Aan de linkerkant van de weg en rechts naast deze cabine vertrekt een steil paadje dat klimt door het bos, dat neem je. Bijna boven ga je links door een klapdeur en je stijgt nog even verder tot bij de burchtruïne. Het is hier fijn rondneuzen. Van op de zuidoostelijke toren heb je een mooi uitzicht op de schitterende heuvels die je eerder bewandelde. Langs de loopbrug verlaat je de ruïnes en je daalt af naar het centrum van Herbeumont.

15 Het land van de leisteen

LENGTE: 19 km

VERTREKPUNT

De wandeling vertrekt bij de bosrand een kilometertje ten zuiden van de kerk van Orgeo. De Rue du Bout-d'en-Bas en de Rue du Point d'Arrêt brengen je er. Je kan de wagen kwijt bij de bosrand, net na de brug over de nog in werking zijnde spoorlijn 165. Je kan natuurlijk ook de wagen achterlaten in de buurt van de kerk en de aanlooproute te voet afleggen.

AANDACHTSPUNTEN

Op een paar overgroeide en bijna verdwenen paden na, stelt deze tocht lange tijd geen echte problemen. Maar... de laatste kilometers van de wandeling lopen over de bedding van de befaamde oude spoorlijn L163A. Daar loop je eerst door een jungle van planten, met in de zomer de gevaarlijke reuzenberenklauw die lelijke brandwonden kan veroorzaken, en daarna door een beek die tegenwoordig de bedding inpalmt. Je moet bovendien door de lange, stikdonkere en verlaten spoorwegtunnel van Saint-Médard. Bij de tunnelmond zak je gegarandeerd diep weg in een modderige brij van slib. Met wandelschoenen of met laarzen kom je hier waarschijnlijk niet door. Sommigen brengen een paar versleten schoenen of sandalen mee om deze korte passage te overbruggen.

Het grootste gevaar in oude tunnels komt van boven: stenen kunnen uit het gewelf naar beneden vallen. Blijf weg van het midden van de tunnel want hier loopt een kanaal voor de afvoer van water waar je niet wil in struikelen. Trek alleen door de tunnel met de juiste voorbereiding, als er ter plaatse geen verbodstekens zijn aangebracht en als je ter plaatse de situatie als veilig kan beoordelen. Uiteraard is een zaklamp onontbeerlijk.

TOPOGRAFISCHE KAARTEN NGI: De kerk van Orgeo ligt op topografische kaart 64/7-8 (1:20.000), het wandelparcours ligt op kaartblad 67/3-4.

Deze wandeling loopt grotendeels door grote bossen ten zuiden van Bertrix, diep in de Ardennen. In deze bossen kom je bij het Château des Féés, een massieve rots die de Romeinen tot kampplaats diende. In de middeleeuwen lieten de herders er hun schapen grazen. Van oudsher en ook vandaag nog is de rots de woonplaats van feeën: als je er een kommetje melk klaarzet, bedanken ze je met hun hulp.

In het dorp Orgeo, waar de wandeling vertrekt en aankomt, is niets te beleven. Maar het dorp heeft wel een belangrijke rol gespeeld in een van de meest absurde bouwprojecten uit de Belgische geschiedenis. Men begon hier in 1900 met de aanleg van spoorlijn L163A naar het Franse Carignan. Bij wandeling 14 lees je meer over deze spoorlijn. Vele van de indrukwekkende bouwwerken op de spoorlijn beginnen intussen serieus af te brokkelen. Van de drie spoorwegtunnels, Saint-Médard, Mortehan en Sainte-Cécile, werd de langste, de tunnel van Sainte-Cécile, afgesloten voor wandelaars wegens instortingsgevaar. Onze wandeling leidt je door de tunnel van Saint-Médard. Deze tunnel is 675 meter lang en zeer goed verstopt in het landschap. Hier komt vandaag alleen nog af en toe een geflippte spoorwegzoeker. Ondanks zijn leeftijd is de tunnel in relatief goede staat. Er werd hier voor het gewelf gewapend beton gebruikt, een nieuwigheid in die tijd.

Het wandelen door de tunnel is een bijzonder avontuur en doet de adrenaline altijd wat extra pompen. Het is bovendien een van de laatste mogelijkheden in België om door een verlaten tunnel te trekken. Maar we willen erop wijzen dat het wandelen over dit vergeten gedeelte van de oude spoorweg een uitdagende onderneming is en we verwijzen naar de moeilijkheden en risico's vermeld bij de aandachtspunten. Op het wandelkaartje hebben we in het blauw aangeduid hoe je de tunnel kan vermijden en langs de rijweg bij de Pont de Gribomont geraakt waar je kan inpikken op de wandeling.

BESCHRIJVING

Door het Forêt Communal de Bertrix

Met je rug naar de spoorlijn, sla je rechtsaf op de berijdbare weg tussen de bosrand en de spoorweg. Je houdt aan de splitsing links en je blijft de stijgende weg langs de bosrand volgen. Je laat een bosweg links en een toegangsweg naar weiden rechts liggen maar je slaat wel rechtsaf op de volgende zijweg, een graspad tussen een weide en jong bos. Je blijft op de grasweg dezelfde richting aanhouden en na 400 meter kom je uit op een betonweg bij een Sint-Barbarakapel. Linksaf.

Waar het beton stopt neem je op de splitsing de rechtse keienweg en onmiddellijk erna laat je een weg rechts liggen. De keienweg leidt naar het bos. Bij de bosrand komt er een weg van rechts maar je gaat nog even rechtdoor over de keienweg. Een beetje verder moet je de keienweg verlaten aan de rechterkant, er vertrekt hier een weinig gebruikte bosweg. Je moet goed opletten

om het vertrek van deze weg te vinden. De weg loopt min of meer evenwijdig met de keienweg. Na 185 meter, gerekend vanop de keienweg, eindigt de weg. Loop enkele meters naar links, je komt dan op een bospad dat je naar rechts volgt. Ook nu moet je heel goed uitkijken. Honderd meter verder kom je op een minuscule open plekje in het bos. Het bospad begint hier lichtjes te stijgen en van links komt een oude weg die volledig overgroeid is. Je verlaat hier het bospad aan de linkerkant: tussen het bospad en de overgroeide weg moet je een oude weg zoeken, deze lijkt in het begin niet meer dan een terreinplooi. Kleine boompjes groeien op de weg. Even loopt de weg door een open plek met hoge varens en na deze plek loopt de weg prachtig verder door het bos. Na 300 meter eindigt de weinig gebruikte weg: sla hier linksaf en daal tot op de keienweg. Volg de keienweg naar rechts, langs een vijver, tot op de N884.

Volg deze weg eventjes naar rechts. Bijna onmiddellijk stroomt er een beekje onder de rijweg. Vijfentwintig passen gerekend vanaf het einde van het muurtje verlaat je de weg aan de linkerkant, een pad loopt omhoog door sparren en leidt naar een breder graspad. Rechtsaf. Je wandelt nu vlak. Na een kleine halve kilometer lijkt het pad je weer naar de rijweg te brengen maar je gaat niet zover: enkele tientallen meters voor de rijweg sla je linksaf en je neemt een graspad. Het pad stijgt. Bij de bosrand maakt het pad een bocht naar rechts en verderop een volgende bocht naar links. Je stijgt stevig verder. Het pad eindigt bij een brede kiezelweg.

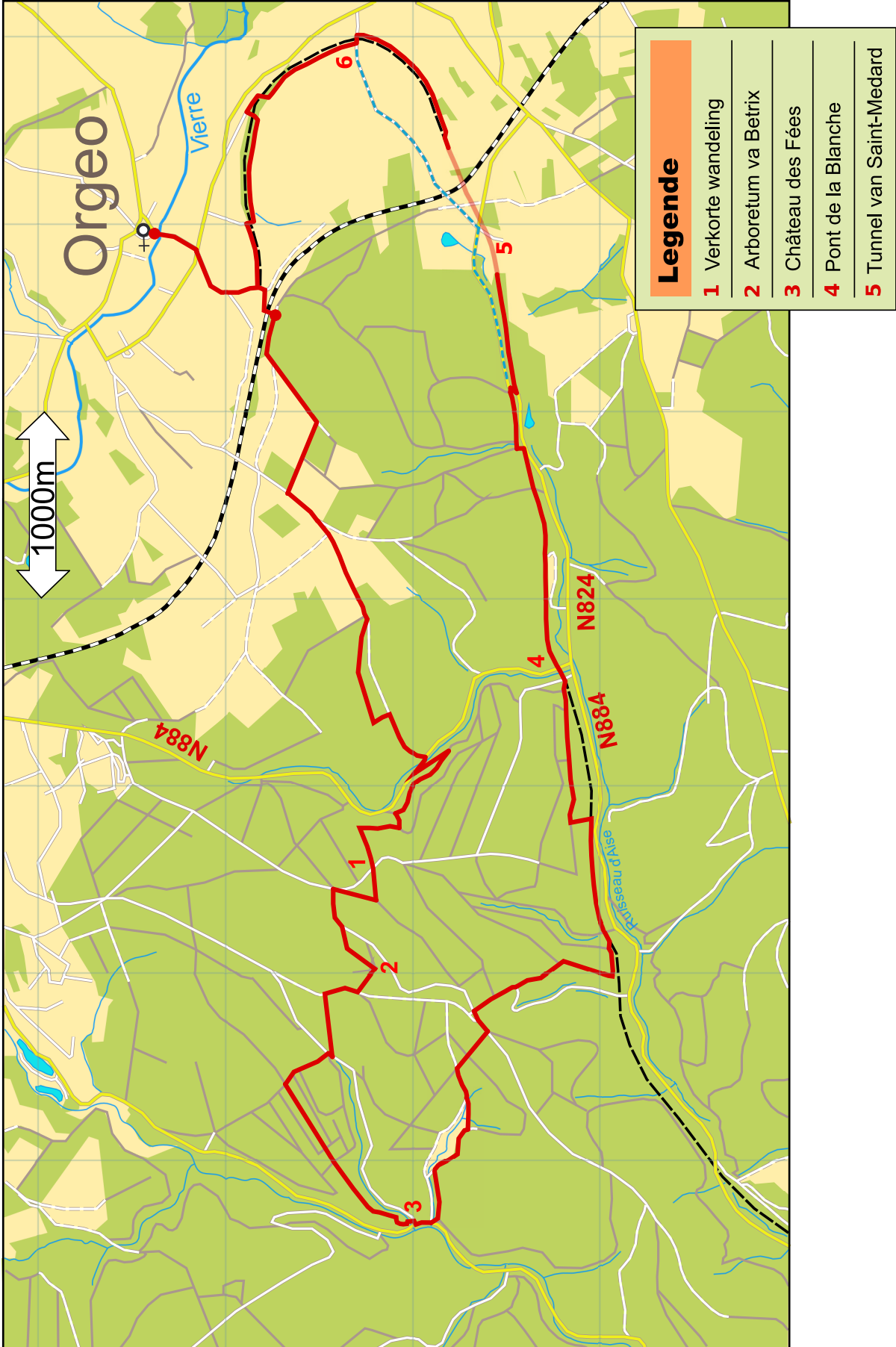
Naar het Château des Fées

Steek de brede kiezelweg over en stijg nog even verder. Het pad eindigt op een brede grasweg, volg deze grasweg naar rechts tot op een brede kiezelweg. Linksaf naar een asfaltweg. Volg de asfaltweg naar links.

Niet veel verder begint de weg een bocht naar links te maken. Laat hier twee wegen rechts het bos inlopen en volg nog eventjes kort de asfaltweg verder. De volgende zijweg rechts neem je wel, een brede rechtlijnige bosweg. Je neemt de eerste zijweg links. Deze weg leidt je het arboretum van Bertrix in. De weg loopt recht naar een paviljoentje en enkele mooie banken. Op dit stervormig kruispunt komen acht wegen samen. Neem de tweede weg van rechts, deze loopt naar de uitgang van het arboretum.

Eens buiten het arboretum volg je de berijdbare bosweg naar rechts. Deze weg stijgt wat. Op het hoogste punt sla je linksaf, een kaarsrecht graspad tussen twee naaldbossen. Het pad eindigt weer op een berijdbare bosweg. Ga enkele tientallen meters naar rechts en neem dan linksaf een bosweg. De bosweg loopt recht omhoog het bos in.

Je stijgt tot op het hoogste punt van de heuvel en onderweg let je niet op zijwegen. Op het kruispunt op het hoogste punt sla je linksaf op een mooie kamweg. Je loopt rechtdoor over deze prachtige weg. Op het einde van de bosweg ga je rechtdoor over een smal pad. Het pad daalt over de rotsige

heuvelkam. Tijdens de afdaling kies je twee keer het linkse pad en je blijft dus zo lang mogelijk over de rotsige kam lopen. Helemaal beneden kom je uit bij een picknickplaats en een beekje. Bij de picknickplaats neem je niet het paadje dat rechtdoor naast de beek loopt, maar je slaat rechtsaf en je loopt steil omhoog naar de rotsen toe. Op het hoogste punt kom je bij drie rotsblokken, de onderste afgeplat en de andere twee begroeid. Vlak na deze rotsblokken klim je links de rotsen op via een bergpaadje. Boven kom je uit in het Château des Féés. Toen wij hier voorbij kwamen, hadden we het geluk een van de feeën te betrappen, onschuldig zonnebadend in het gras. Tussen twee muurtjes van natuursteen daal je het château weer af, je steekt de beek over en je daalt met de straat naar rechts tot op de hoofdweg. Linksaf.

Naar de oude spoorlijn L163A

Na 100 meter verlaat je de rijweg. Links vertrekt een stijgend asfaltwegje. Ga dit wegje slechts enkele meters op, je slaat rechtsaf en onmiddellijk daarna linksaf, een bosweg evenwijdig met het asfaltwegje. Op een splitsing ga je links verder en je blijft dus evenwijdig met het asfaltwegje lopen. Op het einde van de weg kan je links naar het asfaltwegje maar je slaat hier rechtsaf op een verharde bosweg. Na 100 meter maakt de weg een bocht naar rechts. Op deze plaats moet je de weg verlaten, je gaat hier rechtdoor in een smaller pad naast een valleitje. Het pad is weinig gebruikt en nogal overgroeid. Blijf steeds rechtdoor gaan op het vlakke pad, na een halve kilometer kom je op een berijdbare weg. Volg deze weg naar rechts. Minder dan 200 meter verder, bij een grote plek met jong bos, verlaat je de brede weg en je neemt rechtsaf een stijgend graspad langs de rand van een sparrenbos. Bij een kruispunt blijf je rechtdoor gaan, verder stijgend. Je komt uit op een asfaltweg. Volg deze weg naar links.

Bij een pleintje met een eenzame kastanjelaar neem je rechts een dalende asfaltweg. Blijf deze weg volgen tot waar de weg een scherpe bocht naar rechts maakt. Er staat hier een bankje links van de weg. Hier verlaat je de asfaltweg en ga je rechtdoor op een bosweg. Laat een zijweg links liggen en een eindje verder nog een. Een halve kilometer gerekend vanaf de asfaltweg maakt de bosweg een haakse bocht naar links. Links zijn er rotsen en rechts heb je een mooi uitzicht. Rechts beneden zie je een vlakke rechte weg lopen, dit is de oude spoorlijn waar je naartoe moet. In een bocht naar links, bij het einde van de rotsen en net voorbij twee dode bomen, kies je een onooglijk paadje dat afdaalt tot op de oude spoorlijn. Volg de spoorlijn naar links.

De bouwwerken langs de L163A

Snel loop je langs een indrukwekkende leisteenhelling links van het pad. Na 600 meter op de spoorweg eindigt de leisteenhelling en kom je bij een bank. Links stroomt een mooi beekje naar beneden over een stenen afloop. Sommige avontuurlijke wandelaars verlaten hier tijdelijk de spoorlijn om hoger door het

bos te lopen. Ze klauteren links de helling op, over de stenen afloop, en volgen het beekje tot bij de bron. Een tiental meter hoger dan de bron nemen ze dan het mooie bospad naar rechts. Na een kleine 700 meter maakt het pad een bocht naar links, hier dalen ze weer af tot op de oude spoorlijn, vlak voor de Pont de la Blanche.

De wandeling loopt over de Pont de la Blanche en volgt verder de oude spoorlijn. Na 300 meter kom je bij een pleintje met blokken van leisteen die een uitstekende rustplaats vormen. Je gaat hier rechtdoor en je volgt verder de oude spoorlijn, nu over een mooi pad. Je blijft rechtdoor gaan tot op een berijdbare weg. Rechts kan je de rijweg op maar dat doe je nog niet. Sla linksaf, op de splitsing rechts en op de volgende splitsing onmiddellijk erna rechtdoor. Je wandelt hier naast de geul van de oude spoorlijn die rechts van je loopt. Iets meer dan 250 meter verder stap je wel naar de rijweg toe. Volg de rijweg even kort naar rechts en neem dan bij het einde van de vangrail een pad scherp naar links.

Je wandelt nu weer op de oude spoorlijn en al snel moet je door een natte wildernis waar omgevallen bomen de doorgang bemoeilijken. Je komt zelfs enkele watervallen tegen. Na 600 meter sta je voor de tunnel van Saint-Médard, hier moet je door. Bij tunnelwandelen geldt de gouden raad om nooit achterom te kijken: het duurt ontmoedigend lang vooraleer de tunnelingang in je rug een kleine lichtstip wordt.

Na de tunnel moet je de oude spoorlijn nog 2,5 kilometer volgen tot in Orgeo. De bedding is hier dicht begroeid en nagenoeg onbegaanbaar. Je moet een goede weg vinden die rechts bovenaan de bedding loopt, de weg begint 200 meter voorbij het einde van de tunnel. Om daar te geraken moet je aan de rechterkant uit de bedding klauteren, een moeilijke opgave. Sommige wandelaars verkiezen om aan het eind van de tunnel onmiddellijk aan de linkerkant omhoog te kruipen en dan over de tunnelmond naar de andere kant te gaan. De weg begint aan het eind van een akker.

De prachtige weg loopt naast de bedding, met de oude spoorweg aan je linkerhand. De weg eindigt op een asfaltwegje, ga even naar links en sla onmiddellijk na de brug weer rechtsaf. Deze mooie grasweg loopt nu links van de oude spoorlijn. Bij een volgende brug ga je niet onder de spoorweg door, maar je volgt de weg verder. Hogerop wijkt het pad uit naar rechts en slingert wat door een bosje. Op een brede weg ga je even naar links en bij een weide-ingang kan je verder een pad volgen. Na een tijdje verbreedt het pad en vervolg je de weg langs de bosrand met uitzicht op uitgestrekte velden. Bij de volgende brug ga je naar rechts onder de spoorweg door en onmiddellijk na de brug, net voor een boerderij, sla je linksaf. De grasweg brengt je weer in de Rue du Point d'Arret in Orgeo.

De Ardennen vormen een niet oninteressant wandelgebied. De streek is dun bevolkt en bosrijk, rivieren hebben er diepe valleien ingesneden en er zijn spectaculaire rotsen en uitzichtpunten.

Deze gids bevat vijftien wandelingen in de Ardennen en in andere aangrenzende streken van Hoog-België zoals de Condroz en de Famenne. Je krijgt op de wandelingen in deze gids te maken met paden die af en toe steil zijn, minder gemakkelijk, overgroeid of minder gebruikt. De tochten leiden je naar enkele van de meest spectaculaire plaatsen in de Ardennen. Af en toe vraagt een korte technische passage langs natuurlijke hindernissen gepaste oplettendheid en voorzichtigheid. Deze gids richt zich naar sportieve wandelaars die ervaring hebben met moeilijker terrein.

Ondanks de eerder beperkte lengte van de tochten in deze gids, de langste is slechts 20 kilometer, zijn de meeste wandelingen in deze gids dagvullend. Zeker als je de tijd wil nemen voor verwondering en genieten onderweg, voorzie je voor deze wandelingen best een hele dag.